

*Monumenten van Beleid: De wisselwerking tussen Nederlands
rijksoverheidsbeleid, sociale wetenschappen en politieke cultuur, 1945-2002*
S.J. Keulen

Monumenten van Beleid: De wisselwerking tussen Nederlands rijksoverheidsbeleid, sociale wetenschappen en politieke cultuur, 1945-2002.

Het proefschrift *Monumenten van Beleid* vertelt het verhaal van hoe door wisselingen in de Nederlandse politiek en door doorbraken in de sociale wetenschappen er steeds nieuwe ideaaltypes van rijksbeleid opkwamen, die elkaar in golven opvolgden.

Deze publicatie voorziet in een belangrijk hiaat: voor het eerst wordt hiermee de ontwikkeling van de Nederlandse overheid vanaf de Tweede Wereldoorlog systematisch geduid. Dit wordt aan de hand van vier casestudies onderzocht. Ik heb er voor gekozen om dit verhaal vanuit het perspectief van de ambtenaren en politici te vertellen waardoor er een goed leesbaar human interest verhaal ontstaat dat ook zeggenschap heeft voor het grote geheel van het Nederlandse overheidsbeleid.

De periode loopt van de wederopbouw tot de Fortuynrevolte in 2002. In deze periode heb ik de volgende casussen onderzocht: landbouw in de wederopbouw, het ontstaan van ontwikkelingssamenwerking in de jaren zestig, de introductie van welzijn in het gevangeniswezen en de bouw van de Bijlmerbajes in de jaren zeventig, het prille milieubeleid van de jaren tachtig en een vergelijking van al deze terreinen in de paarse periode.

Onderzoekresultaten

Het proefschrift laat zien hoe door wisselingen in de Nederlandse politiek en door doorbraken in de sociale wetenschappen er steeds nieuwe ideaaltypes van rijksbeleid opkwamen, die elkaar in golven opvolgden. Hiermee wordt een belangrijk hiaat gevuld: een bestuursgeschiedenis van Nederland na de Tweede Wereldoorlog bestaat tot nog toe niet. Deze analyse wordt bovendien ingebed in een internationale vergelijking die deze ideaaltypes bevestigen.

Alle hoofdstukken laten zien dat de invloed van statistiek en macro-economische modellen een constante is in de Nederlandse politiek, zelfs bij casussen als de kostprijsberekening van de melkprijs en de voorspellingsmechanismen voor gevangenis capaciteit waarin de resultaten zeer teleurstellend zijn, twijfelt de politiek uiteindelijk nooit aan de modellen en statistiek.

Alle hoofdstukken lieten zien dat zowel de politiek als de ambtenaren de ideologische keerzijde van nieuw beleid onderschatten. Juist doordat nieuwe beleid zo eng aansluit bij de tijdgeest krijgt het de sfeer van rationaliteit en worden de negatieve aspecten van 'stille ideologie' lastig afstandelijk af te wegen.

Methode

Het proefschrift is gebaseerd op archiefstudie van de ministeries van de onderzochte casussen. Dit is veelal uniek materiaal waarover nog nooit is gepubliceerd en waarvoor ik als eerste onderzoeker toestemming kreeg om het te ondersteunen. Vernieuwend is daarnaast het gebruik van big-data in de vorm van gedigitaliseerde handelingen en gedigitaliseerde krantenbestanden. De big-data is op een nieuwe wijze verwerkt, namelijk zowel kwalitatief (narratieven) als kwantitatief (woorden tellen) waardoor deze methoden elkaar maximaal versterken. Naast politieke geschiedschrijving maakt dit proefschrift gebruik van literatuur en theorievorming uit de bestuurskunde en managementwetenschappen.

Methodologisch valt dit proefschrift in de vernieuwende theorievorming van New Political History en de geschiedschrijving van de politieke cultuur. Daarnaast maakt het gebruik van bestuurskundige inzichten die zijn beïnvloed door de linguistic turn: zoals deliberative policy analysis. Dit zijn allen methoden die internationaal toonaangevend zijn. Ik heb mijn bevindingen de afgelopen jaren op diverse internationale congressen mogen presenteren, en hebben geleid tot diverse (A)publicaties in diverse wetenschappelijke tijdschriften.

Dit proefschrift toont aan dat alhoewel de Nederlandse politieke cultuur nog steeds uitgaat van het Weberiaanse ideaal van de scheiding tussen bureaucratie en politiek, deze scheiding al sinds 1945 niet meer bestaat.

Het proefschrift maakt tenslotte duidelijk dat het verleden grote invloed heeft op de vorming van beleid, veranderingen in bestaand beleid worden hierdoor vaak gedempt.

Handelseditie

De geïllustreerde handelseditie van *Monumenten van Beleid* verschijnt op 15 april 2014 bij uitgeverij Verloren. Meer informatie bij uitgever Anja van Leusden, tel. 035-6859856.

Over de promovendus

Sjoerd Keulen (1982) studeerde Geschiedenis (Bachelor en Research Master cum laude) en Internationale Betrekkingen en Internationale Organisaties (Bachelor en Master) aan de Rijksuniversiteit Groningen. In 2007 maakte hij met Marc Hannemann en Ronald Kroeze een onderzoeksreis door veertien Midden- en Oost-Europese landen, op zoek naar de oostgrens van Europa. Over deze reis verscheen een artikelenreeks in *NRC.next* en het boek *Vals plat in de Oeral. Een zoektocht naar de oostgrens van Europa* (Soesterberg 2008, 2^e druk 2009). In augustus 2008 werd hij – op het onderzoeksvoorstel dat uitmondde in de proefschriftversie van *Monumenten van beleid* – aangenomen als promovendus Nederlandse Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam.

Tijdens zijn promotie verkreeg hij (met prof. dr. James Kennedy en Ronald Kroeze VU) een onderzoekssubsidie van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) voor een onderzoek naar leiderschap en democratie. Hierover schreef hij met Ronald Kroeze *De leiderschapscarrousel. Waarom iedere tijd zijn eigen leider vraagt* (Amsterdam 2011) dat werd genomineerd voor de prijs Managementboek van het Jaar 2012.

Sjoerd Keulen publiceerde over politieke geschiedenis en over geschiedenis van management en bestuur in wetenschappelijke tijdschriften als *Tijdschrift voor Geschiedenis*, *BMGN – Low Countries Historical Review*, *Business History*, *Journal of Organizational Change Management* en in diverse vakbladen voor overheid en bestuur.

In 2013 en 2014 werkt Keulen als onderzoeker voor de parlementaire enquête Woningcorporaties van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Sjoerd Keulen

s.j.keulen@uva.nl